

MINISTER INFRASTRUKTURY

Warszawa, dnia 07 października 2022 r.

Znak sprawy: DGWiŻŚ-8.054.15.2022

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

odpowiadając na interpelację nr 35340 z dnia 17 sierpnia 2022 r. Posła na Sejm RP, Pani Gabrieli Lenartowicz oraz grupy posłów w sprawie katastrofy ekologicznej na rzece Odrze, poniżej przedstawiam odpowiedzi na pytania należące do zakresu zadań realizowanych przez Ministra Infrastruktury.

Odnosząc się do kalendarium działań instytucji państwa w sprawie zanieczyszczeń Odry, poczynsz od pierwszych zgłoszeń w lipcu br. informuję, iż w przypadku Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP) pierwsze informacje o pojawieniu się śniętych ryb powziął Kierownik Stopnia Wodnego Oława, w dniu 27 lipca 2022 roku i niezwłocznie poinformował o tym fakcie Polski Związek Wędkarski (PZW) w Oławie oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) we Wrocławiu.

Pierwsze śnięte ryby Kierownik Stopnia Wodnego Oława zaobserwował w kanale żegludowym w Oławie w dniu 28 lipca 2022 roku. W ramach ustawowych kompetencji PGW WP prowadziło monitoring rzeki, pozostawało w kontakcie z wszystkimi instytucjami mogącymi mieć znaczenie w sprawie oraz wymieniało wszelkie istotne informacje. M.in. na skutek interwencji PGW WP doszło do pobrania próbek przez WIOŚ w dniu 28 lipca 2022 roku. Należy podkreślić, że na podstawie obserwacji oraz posiadanych informacji, w dniu 27 lipca i 28 lipca 2022 roku nie było podstaw do określenia zjawiska jako „masowego śnięcia ryb”. Pojawienie się nietypowej ilości śniętych ryb miało miejsce dopiero w dniu 29 lipca 2022 r. Odpowiednie służby posiadały już na ten temat informacje. Pracownicy PGW Wody Polskie zwrócili się do PZW i wspólnie przystąpiono do usuwania śniętych ryb.

Dnia 30 lipca 2022 roku do pomocy przy zbieraniu śniętych ryb włączyła się Państwowa Straż Pożarna z Oławy oraz wędkarze. W dniu 31 lipca 2022 roku do odłowu ryb zgłosiło się około 50 osób (pracownicy PGW WP, wędkarze, Straż Pożarna, mieszkańcy) dysponując łącznie 5 łodziami (w tym łódź robocza PGW WP). Miasto Oława złożyło do Komendy Powiatowej Policji w Oławie doniesienie o możliwości popełnienia przestępstwa w związku ze zjawiskiem występowania śniętych ryb.

W kolejnych dniach nie zaobserwowano zjawiska śnięcia ryb na wysokości miejscowości Oława. Po uzyskaniu zgody od dyrektora RZGW we Wrocławiu, dyrekcja Zarządu Zlewni w Zielonej Górze natychmiast rozpoczęła przygotowania lekkich jednostek pływających wraz z załogami do działań interwencyjnych na wypadek zaistnienia konieczności pomocy służbom PZW przy odławianiu śniętych ryb. Zarząd Zlewni w Zielonej Górze również w dniu 10 sierpnia 2022 roku zawiadomił pisemnie Policję w Sulechowie oraz Prokuraturę Rejonową w Zielonej Górze o możliwości popełnienia przestępstwa przeciw środowisku. Również 11 sierpnia pracownicy terenowi i techniczni PGW Wody Polskie Zarządu Zlewni w Zielonej Górze od godzin porannych brali udział w wyławianiu martwych i śniętych ryb na Odrze w tej miejscowości. Równoległe tożsame działania były prowadzone w Cigacicach i Krośnie Odrzańskim, gdzie wspólnie z PZW odłowiono w ciągu 2 dni około 4 ton ryb, które przekazano do utylizacji. Niestety z uwagi na niski stan wody, w czynnościach nie można było wykorzystywać łodzi o większym zanurzeniu.

Dodatkowo 11 sierpnia br. została wydana decyzja Zarządu Województwa Dolnośląskiego o całkowitym zakazie połowu ryb na całym dolnośląskim odcinku rzeki Odry do 30 września br. Dnia 11 sierpnia 2022 roku PGW WP Zarząd Zlewni we Wrocławiu w swoim piśmie wyraził zgodę na czasowy montaż mierników przez WIOŚ we Wrocławiu. Prace montażowe wykonano tego samego dnia. Tego samego dnia PGW WP Zarząd Zlewni we Wrocławiu poinformował również użytkowników plaż (z którymi podpisane są stosowne umowy) umiejscowionych na międzywalu rzeki Odry we Wrocławiu o całkowitym zakazie kontaktów z wodą przez wszystkie osoby i zwierzęta korzystające z plaż. Dzierżawcy terenu zostali także poinformowani o obowiązku wystawienia odpowiednich tablic dotyczących zakazu kontaktu z wodą przez korzystających z plaż.

Dnia 12 sierpnia NW Oława zidentyfikował śnięte ryby w starorzeczu Odry, na wysokości Jelcza-Laskowic. Na miejsce udał się Kierownik stopnia wodnego w Oławie. Akcją zbierania ryb prowadziła OSP i Policja. Zebrano ok. 30 kg ryb. Na miejscu był weterynarz oraz przedstawiciel Centrum Zarządzania Kryzysowego Jelcz-Laskowice. Wojewoda Dolnośląski w Rozporządzeniu porządkowym nr 17 z dnia 12 sierpnia 2022 roku wydał zakaz korzystania z wody rzeki Odry, kanałów odrzańskich, starorzeczy połączonych z Odrą w tym jeziora Bajkał na terenie województwa Dolnośląskiego. Po uzyskaniu informacji o „domniemanym skażeniu wód Odry rćcią” wstrzymano akcję wyławiania ryb w Cigacicach, Krośnie Odrzańskim i Słubicach. Służby wojewody, w tym Straż Pożarna i wojsko, nakazały wycofać się z rzeki pracownikom Straży Rybackiej i pracownikom PGW Wody Polskie oraz innym służbom zaangażowanym w akcję wyławiania śniętych ryb. Od tej chwili całość działań była prowadzona przez służby Wojewody Lubuskiego.

W przypadku rejonu Dolnej Odry, dnia 10 sierpnia 2022 roku PGW Wody Polskie RZGW w Szczecinie otrzymało od WIOŚ w Zielonej Górze komunikat w sprawie śniętych ryb w Odrze. Uprzedzono o sytuacji administratorów obiektów hydrotechnicznych w Gozdowicach, Widuchowej i Szczecinie. W dniu 11 sierpnia 2022 roku Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego poinformowało o pierwszych zgłoszeniach śniętych ryb na wysokości miejscowości Krajnik Dolny/Ognica. Starosta Powiatu Uckemarm (Niemcy) zawnioskował o zamknięcie śluzy w Widuchowej (w domyśle - jaz w Widuchowej) w celu uniknięcia zanieczyszczenia Odry Zachodniej śniętymi rybami. W wyniku ustaleń z narady w PGW WP RZGW w Szczecinie, stan jazu pozostał bez zmian – zgodnie z instrukcją obsługi.

Dnia 12 sierpnia 2022 roku Dyrektor PGW WP RZGW w Szczecinie wziął udział w wideokonferencji zorganizowanej przez Wojewodę Zachodniopomorskiego dotyczącej podjęcia skoordynowanych działań zaradczych w związku z pojawieniem się śniętych ryb na Odrzańskiej Drodze Wodnej. Rozstawiono zapory o długości ok. 40 m na rzece Odrze w km 690,5 (rejon Mostu w Krajniku Dolnym) oraz km 702,9 (rejon nabrzeża miejskiego w Widuchowej). W dniu 13 sierpnia rozłożono kolejną zaporę na rzece Odrze km 712,0 (przed miejscowością Gryfino) oraz zamknięto żeglugę. PGW WP RZGW w Szczecinie włączyło do działań jednostki pływające, w tym lodołamacza oraz w porozumieniu z właściwymi służbami rozstawiło kolejne zapory wzdłuż rzeki Odry. W kolejnych dniach Dyrektor PGW WP RZGW w Szczecinie uczestniczył w sztabie kryzysowym Wojewody Zachodniopomorskiego. Pracownicy PGW WP RZGW w Szczecinie, Zarządu Zlewni w Szczecinie, nadzorów wodnych wzdłuż Odry i obiektów hydrotechnicznych w Szczecinie, Gozdowicach i Widuchowej podejmowali działania w ścisłej współpracy z Wojewodą Zachodniopomorskim i pozostałymi służbami.

Od dnia 12 sierpnia 2022 roku pracownicy PGW WP RZGW w Szczecinie pod nadzorem Dyrektora RZGW ściśle współpracowali ze służbami Wojewody Zachodniopomorskiego oraz pozostałymi jednostkami terenowymi biorącymi udział w usuwaniu śniętych ryb z zanieczyszczonej Odry, Odry Wschodniej, Odry Zachodniej oraz Regalicy. Zabezpieczano także wejścia poprzez śluzy wałowe na cieki międzyodrza, prowadzono wymianę informacji z administracją niemiecką (WSA Odra – Havel Eberswalde).

Jednocześnie informuję, że na stronie internetowej PGW Wody Polskie RZGW we Wrocławiu (www.wroclaw.wody.gov.pl) pierwszy komunikat na temat pojawienia się śniętych ryb w Odrze został opublikowany w dniu 2 sierpnia 2022 roku. Komunikat był na bieżąco aktualizowany.

Dnia 10 sierpnia 2022 roku na stronie internetowej RZGW we Wrocławiu (www.wroclaw.wody.gov.pl) pojawił się apel do mieszkańców miejscowości położonych nad Odrą oraz turystów przebywających nad rzeką o niewchodzenie do wody i niekapanie się w niej.

Odnosząc się do pytania dotyczącego systemowych rozwiązań w obszarze zapobiegania i usuwania katastrof ekologicznych informuję, iż Ministerstwo Infrastruktury we współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzi prace związane z opracowaniem projektu ustawy w sprawie rewitalizacji rzeki Odry. Projekt ustawy będzie dotyczył następujących obszarów:

- 1) Odbudowy zasobów przyrodniczych, w szczególności wsparcia inwestycji mających na celu polepszenie warunków wodnych w obszarze dorzecza Odry;
- 2) Zapewnienia ewentualnych działań kompensacyjnych;
- 3) Wzmocnienia monitoringu środowiskowego, a także wymiany informacji między właściwymi organami;
- 4) Wprowadzenia rozwiązań systemowych mających poprawić jakość wody w rzekach, a także odpowiednich działań w sytuacji wystąpienia zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem wody.

Poza w/w projektem ustawy, Ministerstwo Infrastruktury prowadzi obecnie proces legislacyjny mający na celu przyjęcie rozporządzeń w sprawie II aktualizacji planów gospodarowania wodami (IIaPGW) na dziewięciu obszarach dorzeczy, w tym obszarze dorzecza Odry. W ramach IIaPGW zaplanowano szereg działań pro-środowiskowych/naprawczych.

Dla samej rzeki Odry zostało zaplanowanych ok. 200 działań naprawczych z zakresu:

- 1) poprawy warunków dla obszarów chronionych, w tym:
 - działania naprawcze dla obszarów chronionych;
 - działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie;
- 2) poprawy warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, w tym:
 - ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych;
 - poprawa stanu elementów hydromorfologicznych w zakresie spełnienia celów środowiskowych;
- 3) redukcji emisji i zrzutów substancji priorytetowych poprzez realizację działań kontrolnych związanych z przeglądem pozwoleń wodnoprawnych;
- 4) zapewnienia ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków, m.in. poprzez udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowy proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych;
- 5) zapewnienia ciągłości biologicznej rzek i potoków, w tym:
 - przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych;
 - kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb;
 - monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb.

Rozporządzenia w sprawie IIaPGW wejdą w życie 23 grudnia 2022 r.

Odnosząc się do pytania dot. udzielenia przez PGW WP wsparcia finansowego na rzecz procesu badania stanu wód informuję, iż od 2019 roku PGW WP w zakresie swoich kompetencji udzielają wsparcia Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w zakresie realizacji zadań związanych z prowadzeniem kontroli i monitoringu wód pod kątem wdrażania dyrektywy dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. Środki te w ramach zawieranych umów są wydatkowane zarówno na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych, jak i na realizację zadań bieżących. Z kwot dofinansowania kupowany jest m.in. sprzęt komputerowy i laboratoryjny, aktualizowany Informatyczny System Kontroli, prowadzone szkolenia dla inspektorów. W

Planie finansowym PGW WP na realizację powyższych zadań uwzględniane są środki w wysokości 23 000 000 zł w skali roku. Z puli środków stawianych do dyspozycji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w kolejnych latach, GIOŚ wykorzystał: w 2019 r. – 22 110 024 zł, w 2021 r. – 17 000 110 zł. W 2022 r. GIOŚ planuje wydatkować 8 753 000 zł.

Z wyrazami szacunku,

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Marek Gróbarczyk

Sekretarz Stanu